

Klaszterek szerepe a logisztikai hálózatokban

The role of clusters in logistics networks

*NAGY Gábor*¹ tudományos segédmunkatárs,
*DR. HABIL TAMÁS Péter*¹ egyetemi docens,
*PROF. DR. ILLÉS Béla*¹ egyetemi tanár,

¹ Miskolci Egyetem, Logisztikai Intézet, 3515 Miskolc-Egyetemváros,
Tel.: +36 (46) 565-111, e-mail: altnagy@uni-miskolc.hu, <http://www.uni-miskolc.hu/>

Abstract

Nowadays, various logistics networks have become decisive in the operation of logistics systems. Clusters play a key role in the operation of logistics networks. The presentation presents the structure of the clusters, their integration into the logistics network and the possibilities of cooperation between the members of the clusters and the members of the networks. The key role of the clusters lies in the economic cooperation of the associated members. As a result of globalization, economic organizations have a key role to play in serving consumer markets. The economic events taking place today justify the increasing presence of such or similar alliances in cross-border supply chains. The paper presents the characteristics and properties of these associations in the field of logistics.

Keywords: logistics, networks, globalization, virtuality, clusters, collaboration

Kivonat

A logisztikai rendszerek működésénél napjainkban meghatározóvá váltak a különféle logisztikai hálózatok. A logisztikai hálózatok működésében kiemelt szerepet kapnak a klaszterek. Az előadásban bemutatásra kerül a klaszterek strukturáltsága, a logisztikai hálózatba való illeszkedése valamint a klaszterek tagjainak és a hálózatok tagjainak együttműködési lehetőségei. A klaszterek kiemelt szerepe a társult tagok gazdasági együttműködésében rejlik. A globalizáció hatására a gazdasági szerveződések kiemelt szerepet játszanak a fogyasztói piacok kiszolgálásában. Napjainkban lejátszódó gazdasági események indokolttá teszik az ilyen vagy ehhez hasonló szövetségek egyre magasabb fokú jelenlétét az országokon átívelő ellátási láncokban. A dolgozat ezeknek a szövetségeknek a jellemzőit, tulajdonságait, logisztikai területen való szerelvéllalásukat mutatja be.

Kulcsszavak: logisztika, hálózatok, globalizáció, virtualitás, klaszterek, együttműködés

1. BEVEZETÉS

A logisztika szervezeti kialakításában napjainkban meghatározó szerep jut a különböző hálózatosodási fejlődéseknek. Az egyedi digitalizált üzleti folyamatoktól az integrált szabványos, kétirányú direkt kapcsolatokon át az ECO gazdasági rendszerekig [1]. Ez a kapcsolatok szervezeti kialakításában fontos szerepet játszanak a klaszterek. A cikkben ismertetem a klaszter meghatározását, a klaszterek strukturáltságát, a klaszterek működtetését és az együttműködés lehetséges eseteit.

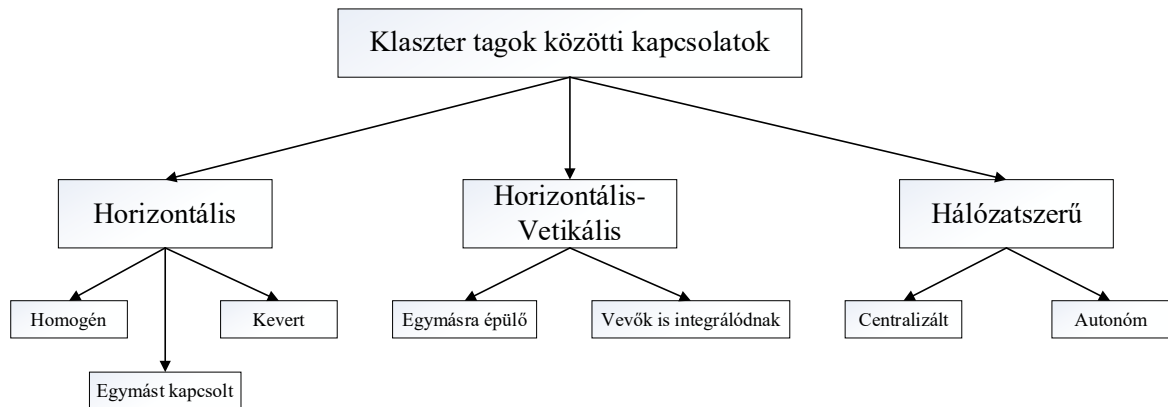
2. A KLASZTER DEFINÍCIÓJA

- A klaszter általános definíciójaként a részben azonos, részben egymáshoz kapcsolódó, valamint kiegészítő tevékenységet folytató elemek hálózatba kapcsolását értjük a közös cél sikeres elérésében [2].
- A klaszter meghatározó eleme a menedzsment centrum, amely koordinálja, menedzseli a klaszter tevékenységét.
- A menedzser centrum különféle szolgáltatásokat biztosít, amelyek között jelentős szerepet játszanak a logisztikai szolgáltatások, ezért tágabb értelemben a logisztikai menedzser centrum elnevezés a kifejezőbb.

- A klaszter összetett rendszerként működik, amelynél két integrációt különböztetünk meg [2]:
  - o elsődleges integráció, a klaszter belső elemeire, tagjaira terjed ki,
  - o másodlagos integráció, a vevőkre és a klaszter külső tagjaira vonatkozik.

3. A KLASZTER STRUKTÚRÁJA

A klaszterek strukturálódásánál az egymás közötti kapcsolati rendszert vettük figyelembe Ezt a kapcsolódást szemlélteti az 1. ábra.

1. ábra Klaszterek struktúrája [saját szerkesztés [3] alapján]

A következőkben meghatározzuk, hogy milyen tagjai lehetnek a klaszternek. A csoportosítást három szempont alapján végezzük:

- alaptevékenységet végző tagok, elemek: pl: fém alkatrészgyártás, műanyag alkatrészgyártás, műszergyártás, alkatrész-részegység beszállítás, biomassa előállítás -újrahasznosítás, zöldség-gyümölcsstermelés -tartósítás -értékesítés, hulladékgyűjtés -újrafeldolgozás -újrahasznosítás, karbantartás, turisztikai-szolgáltatás)
- logisztikai szolgáltató tagok, elemek: szállítás, szállítmányozás, vámkezelés, tárolás raktározás, csomagolás, egységakománny készítés, rakodás, anyag
- kiegészítő tevékenységet folytató tagok, elemek: informatikai szolgáltatás, piackutatás- marketing, technológiai tanácsadás, szabadalom know-how értékelés, kutatás, gép beszerzés, műszerkölcsonzés.

A klaszter tevékenységhez külső tagok is kapcsolódnak. Ilyen külső tagok lehetnek:

- [1] tudásközpontok: egyetemek, alkalmazott és alapkutatókat végzők,
- [2] vevők,
- [3] külső vállalatok: a klaszter tagok hiányzó kapacitásainak pótlására.

A klaszter tagok közötti együttműködési lehetőségei a következők:

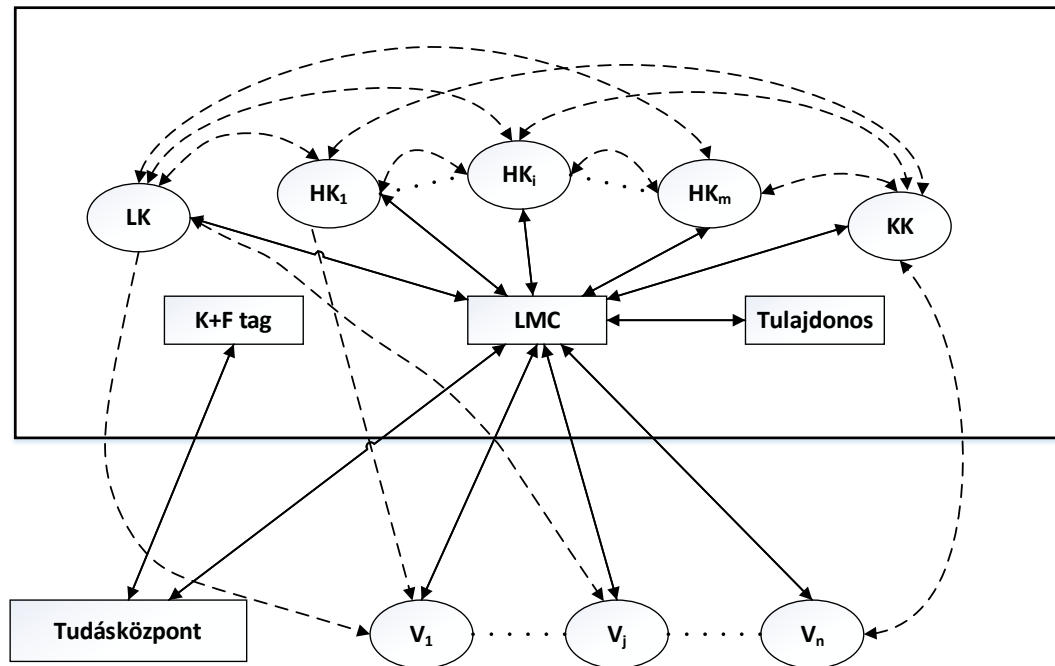
- egy-egy végtermék illetve egy-egy gyártási fokozat előállítás közötti kooperáció,
  - egy-egy termék illetve egy-egy fokozatának közös végzésére, a vevői mennyiségi igény kielégítésére,
  - logisztikai szolgáltatások,
  - kiegészítő tevékenységek
  - K+F tevékenységek
- } igénybevétele

Klaszterek működtetésénél a következőkre kell kitérni:

- Alapely: Klaszterek belső és külső tagok közötti kapcsolatok menedzselését, rendelkezését, koordinálását, a Klaszter Menedzser Centrum végzi. (Ellátási lánc Menedzser Centrum, Logisztikai Menedzser Centrum)
- Változatok:
  - o a partnerek közötti üzleti kapcsolatokat, egymás között közvetlenül bonyolítja le, a Menedzser Központ (LMC),
  - o a partnerek egymással nincsenek üzleti kapcsolatban, mindezeket a menedzser központ bonyolítja le (LBMC).

4. KLASZTERVÁLTOZATOK

A klasztereknél számos strukturálódással találkozhatunk, jelen dolgozatban két jellegzetes változat kerül részletes bemutatásra. Elsőként a horizontális kapcsolódású homogén elemekből álló logisztikai menedzsment központ által vezérelt klaszter modelljét mutatom be a 2. ábrán.

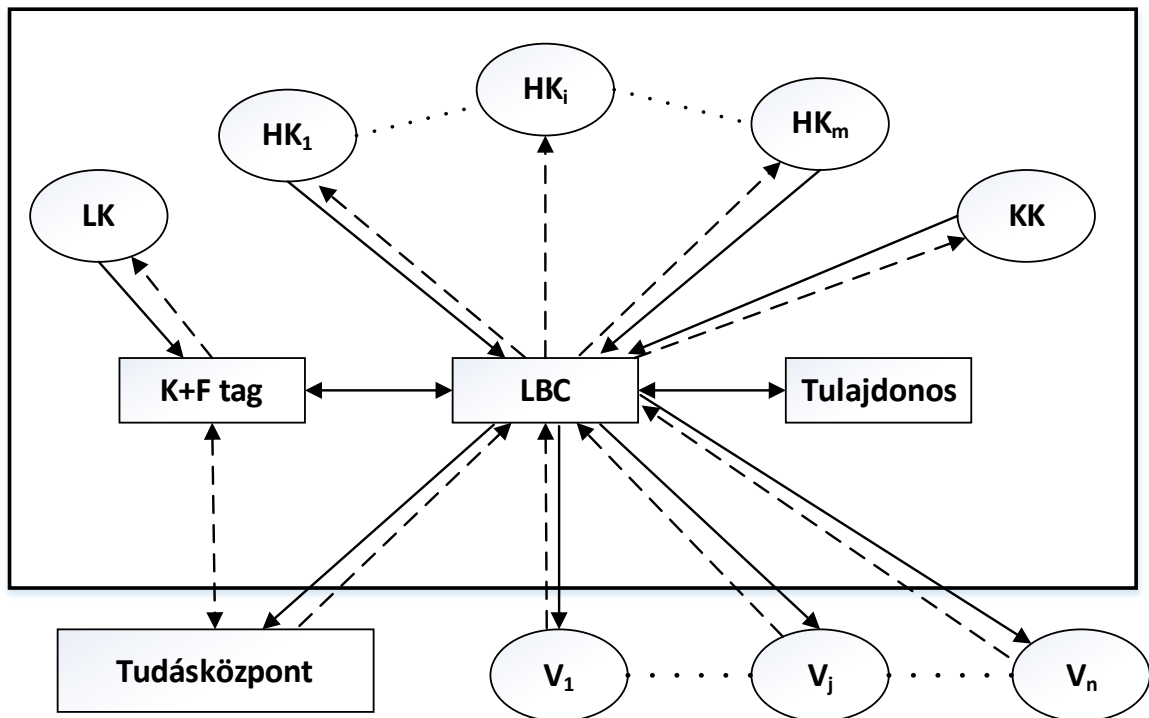

2. ábra Logisztikai menedzsment központ által vezérelt klaszter [saját szerkesztés [4] alapján]

Jelölések értelmezése:

- $\longleftrightarrow$: üzleti kapcsolat jelölése
- $\longleftrightarrow$: diszponáló, koordináló információ jelölése
- **LK**: logisztikai szolgáltató klasztertag
- **LMC**: logisztikai menedzsment központ
- **HK_i**: homogén tevékenységet folytató klasztertag
- **V_j**: vevő
- **K+F**: kutatási és fejlesztési klasztertagok
- **KK**: kiegészítő szolgáltatást végző klasztertag

A másik jellegzetes klaszter szerveződése forma a horizontális kapcsolódású homogén elemekből álló logisztikai és business központ által vezért klaszter, ami a 3. ábrán látható.

3. ábra Logisztikai és business központ által vezérelt klaszter [saját szerkesztés [4] alapján]

Jelölések értelmezése:

- $\longleftrightarrow$: üzleti kapcsolat jelölése
- $\dashrightarrow$: diszponáló, koordináló információ jelölése
- **LK**: logisztikai szolgáltató klasztertag
- **LBC**: logisztikai menedzsmint központ
- **HK_i**: homogén tevékenységet folytató klasztertag
- **V_j**: vevő
- **K+F**: kutatási és fejlesztési klasztertagok
- **KK**: kiegészítő szolgáltatást végző klasztertag

ÖSSZEFOGLALÁS

A dolgozat arra próbált rávilágítani, hogy a klaszterek szerepe milyen kettőséggel bír, egyrészt a vevői igények magas szintű kiszolgálásában játszik fontos szerepet, másrészt pedig a vállalatok profitorientált működését próbálja támogatni. Több jellegzetes kialakítási forma létezik, ami az egyes szektoroknál más és más, a cikkben két jellegzetes logisztikai szektorban gyakran alkalmazott szerveződése formát ismertettem.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- [1] Y Sheffi(2013)- Logistics-intensive clusters: global competitiveness and regional growth ,Handbook of global logistics,
- [2] Van der Linde, C. 2003. Demography of clusters – findings from the Clusters Meta-Study, in Dohse, D. and Soltwedel, R. (Eds.). Innovation Clusters and Interregional Competition. Springer Verlag, Berlin.
- [3] Kocsis É. 2000: Új szervezeti formák a modern kapitalizmusban. In Bara Z. – Szabó K.(szerk.): Gazdasági rendszerek, országok, intézmények: bevezetés az összehasonlító gazdaságtanba. Aula, Budapest, 467-515. o.
- [4] Y Sheffi(2014)- Logistics Clusters Delivering Value and Driving Growth